

Posudek diplomové práce

Implicitní věty v italštině a způsoby překladů do češtiny,

kteřou předložila **Bc. Anna Holečková,**

FF UK, Ústav románských studií, ak.r. 2019/2020.

Anna Holečková se ve své diplomové práci zabývá implicitními větami v italštině (tj. skupinou vedlejších vět, v níž je predikátem nefinitní slovesný tvar – gerundium, infinitiv a participium) a jejich překladovými ekvivalenty v češtině. Tyto ekvivalenty zkoumá na základě vzorku získaného z paralelního korpusu InterCorp, verze 11, nabízí jejich kvalitativní i kvantitativní typologii a pokouší se i o nějaké typologické závěry. Jde o téma, které je poměrně široké – jistě by totiž obstálo i omezení na jeden podtyp implicitních vět –, a proto je hned na první pohled zřejmý určitý nesoulad mezi teoretickou a praktickou částí. V teoretické části se totiž diplomantka musela vypořádat s komplexním systémem jednotlivých tvarů a jejich syntaktických funkcích, a to nejen v italštině, ale také v češtině, kde je vzhledem k odlišným strukturním možnostem teoretické uchopení implicitních vět (tj. toho, co se označuje např. jako polovětné konstrukce) odlišné. Hned v úvodu lze říci, že teoretická část – snad právě kvůli této rozmanitosti – působí trochu nezdařile, zatímco praktická část, kde je diplomantka odkázána na analýzu vlastních dat, je autonomní a osobitou studií, jež přináší mnohdy zajímavé výsledky.

Jak už jsem zmínil, práce je rozvržena do dvou hlavních částí. Teoretická obsahuje tři kapitoly: v první jsou stručně uvedeny nefinitní tvary v italštině a v češtině, ve druhé je představen systém implicitních vět v italštině (infinitivní, gerundiální a participiální) a ve třetí je stručně nastíněna situace v češtině (zde pak čteme o problematice polopredikačních konstrukcí a o jednotlivých tvarech, jako jsou participium, infinitiv a přechodník). Druhá část je symetricky rozvržena také do tří hlavních kapitol: v první (tedy celkově čtvrté) je jen letmo představen korpus InterCorp, v páté je naopak podrobně vyložena metodologie vyhledávání a analýzy získaných dat. Šestá kapitola již přináší charakteristiku překladových protějšků, a to pouze pro gerundiální a infinitivní věty, neboť u vět participiálních nenabídl korpus dostatečný počet relevantních příkladů (tuto skutečnost diplomantka samozřejmě komentuje a vysvětluje). Diplomovou práci uzavírá výstižné shrnutí a zdařilé resumé v češtině a v italštině.

Mám k textu celou řadu drobnějších i závažnějších připomínek, drtivá většina z nich se týká v podstatě jen teoretické části, v níž bohužel nacházíme nedostatky jak ryze formální (zejména formulační neobratnost, chybějící interpunkce, četné překlady, příliš dlouhé citace, které by zasloužily vlastní parafrázi, nejednotná terminologie apod.), tak i obsahové (některé formulace jsou zavádějící či nepřesné). Začnu tedy nejprve teoretickou částí a poté přejdu k některým otázkám týkajícím se – daleko zdařilejší – praktické části.

1) V některých pasážích se diplomantka vyjadřuje spíše hovorově a používá výrazy, které do odborného jazyka nepatří, např. hned na s. 1 „jak jsem lehce podotkla“. (To se pak občas objeví i v praktické části, ačkoli zde se mi diplomantčiny formulace jeví jako daleko ukázněnější, srov. nicméně na s. 91 „vypíchneme“).

2) Opora v sekundární literatuře, jež je sama o sobě samozřejmě velmi heterogenní, diplomantku často „strhává“ k řešením, které tento neblahý vliv prokazují. Je to zejména převzatá terminologie i tam, kde pro to není důvod. Např. na s. 7, 18 je řeč o sufixech, koncokách, pak i o „morfech“. Jinde je převzato slovo, které jistě není přímo diplomantčino (např. na s. 14 „anteponován“). A někde se dokonce objevují formy jako „stilistické“, „na dva typy“ apod. (s. 26, s. 23), popř. i nesmyslné termíny jako „role poživitele“ (s. 32-33).

3) S tím souvisí i přebírání dlouhých citací, které mohla diplomantka přeformulovat (a někde i vysvětlit) vlastními slovy, zejména na s. 20 „pravidlo kontrolora“ a na s. 42 (pasáž převzatá z článku M. Markové o polopredikačních konstrukcích).

4) Poněkud rušivě působí nejednotné odkazování k sekundární literatuře. K *Nuova grammatica italiana* G. Salviho a L. Vanelliové se zde odkazuje různými způsoby a zbytečně

často, když máme pak celou položku v bibliografii (a to koneckonců platí o celé bibliografii). Někde jsou odkazy chybné (např. Bretánková místo Bratánková na s. 29).

Naopak pokud jde o praktickou část, musím říci, že jde zde patrná pečlivá práce, kterou si Anna Holečková s analýzou dat dala. Od s. 52 a dále jsou i dobře vybírány ukázky jednotlivých typů, jsou velmi ilustrativní a v zásadě bezchybné. Zajímavé jsou i definované typy, jako je např. překlad pouhou předložkou (s. 56-57), ačkoli by zde bylo možné říci, že podstatnější je širší kontext, v němž se gerundium vyskytuje, než jen izolovaný tvar (to je dobře vidět na tvaru „tenendo“).

V teoretické části jsou rovněž dvě úvahy či teze, které by diplomantka mohla trochu vysvětlit. Na s. 65 hovoří o důvodech pro volbu přechodníku. Osobně bych jako motivaci viděl spíš stylistický efekt přechodníku než to, že je přímočarým ekvivalentem italského gerundia. Potom na s. 76 říká Anna Holečková, že „infinitiv více implikuje slovesný tvar“. Také by zasloužilo upřesnění. A naopak její vysvětlení (na s. 94) toho, proč je někdy explicitně vynecháván překlad nějakého gerundia, se mi jeví jako fundované.

Mám za to, že diplomová práce Anny Holečkové je zdařilá přesně v tom, jaké cíle si kladla a jak jich dosáhla. Přesto jí v konkrétním zpracování – např. již zmíněnými formulačními či jazykovými nedostatky – k dokonalosti mnoho chybí. K obhajobě ji samozřejmě doporučuji a hodnotím ji jako *velmi dobrou*.

V Praze dne 6. ledna 2020

doc. Pavel Štichauer, Ph.D., v.r.
vedoucí diplomové práce